

Matti Leikola

”Edistyvä metsätalous” 2000-luvun haasteiden edessä

Metsätalouden suunnittelun ja järjestelyn ohjeena oli jo 1700-luvulla käytetty kestävyys-käsitettä. Alun perin tällä ymmärrettiin tietyn metsäalueen pinta-alan pitämistä muuttumattomana, mutta pian kestävyydellä ymmärrettiin puuston määrän ja vuotuisen kasvun pitämistä vakiona. Kestävyys-käsite huipentui ns. normaalimetsäkuvas-sa, jossa kaikki tarkasteltavan metsäalueen puuston olennaiset tunnuksot tietoisesti pysytettiin haku-ita myöten vuosittain saman suuruisina. Näin menetellen voitiin kestävä metsätaloutta harjoittaa fundamentalistisessa hengessä kiertoaika toisensa jälkeen, täältä aina ikuisuuteen. – Eikä tämä ajatus jäänyt vain teoreetikkojen julkaisujen lehdille, vaan siihen pyrittiin toden teolla kaikkialla Euroopassa Suomea myöten.

Ajan mittaan näin staattinen metsätalouden malli ei tietenkään tyydyttänyt käytännön talouselämässä toimivia metsien omistajia ja hakkuiden suunnittelijoita. Ratkaiseva askel kohden dynaamisempaa ja realistisempaa kestävyys-mallia otettiin kuitenkin vasta II maailmansodan jälkeen.

Suomi oli jo vuonna 1936 tehdyt päätökset mukaisesti saanut järjestääkseen Maailman III metsä-kongressin vuonna 1949. Kyseessä ei ollut tieteellinen kokous, vaan hallintoa ja teollisuutta edustavien piirien tapaaminen, jossa voitiin mm. sopia metsä-taloutta koskevista yhteisistä suosituksista. Lisäksi kongressin ohjelmaan sisältyi lukuisia esitelmiä ja useita retkeilyjä.

Kongressin presidentti, Helsingin yliopiston metsätaloustieteen professori Eino Saari tarkasteli kokouksen kolmannessa istunnossa kriittisesti metsätalouden kestävyys-käsitettä ja sen soveltuvuutta jatkuvasti muuttuviin olosuhteisiin sodanjälkeisessä maailmassa. Luotuaan lyhyen katsauksen kestävyys-eri kriteereihin hän totesi painokkaasti tarvittavan uutta, dynaamisempaa otetta, minkä mukaan vanha staattinen kestävyys vain toimisi eräänlaisena periaatteellisena ohjenuorana metsätalouden suunnittelulle. Jos nimike ”dynaaminen” ei tähän sopisi, voitaisiin ehkä käyttää ”edistyvää metsätaloutta” (*progressive forestry*) milloin tavoitteena on hakkuumäärien jatkuva lisääminen. Toisinaan voitaisiin Saaren mukaan dynaamisuutta kuvata jopa ”heikenevänä” tai ”vähenevänä” (*degressive*) metsätaloutena ellei ”joustava metsätalous” (*flexible forestry*) soveltuisi paremmin uudeksi yleistermiksi.

Kongressi hyväksyi prof. Saaren suosituksen vaatimuksesta siirtyä aikaisempaa joustavampaan metsätaloudelliseen kestävyys-teen. Sodista vielä toipuvassa Euroopassa edistyvästä metsätaloudesta tuli dynaamisen metsätalouden synonyymi kaikkialla missä tavoiteltiin yhä kohoavia hakkuumääriä.

Kun metsätalouden ja hakkuutoiminnankin päämäärät ovat nyt – 55 vuotta Maailman III metsä-kongressin jälkeen – muuntuneet meilläkin sellaisiksi, että jatkuvasti kohoava puuntuotanto ei enää ole ensiarvoinen päämäärä, olisi korkea aika palata noudattamaan prof. Saaren alunperin ehdottamaa

dynaamisen metsätalouden käsitettä. Tällaisena se varmaan vastaa 2000-luvun haasteisiin paremmin kuin yksipuolisesti kohoaviin hakkuumääriin tuijottava ”edistyvä metsätalous”.

Kirjallisuutta

Saari, E. 1949 (1950). The sustained yield in forestry. Proceedings of the III World Forestry Congress 3: 277–279. Helsinki.

■ Prof. emer. Matti Leikola, Helsingin yliopisto, metsäekologian laitos